

Statenmededeling

Onderwerp

Themaonderzoek Sociale Tweedeling in Brabant

Datum

5 februari 2019

Documentnummer

GS: 4469888

PS: 4479500

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

Het derde themaonderzoek binnen het Programma VeerKrachtig Bestuur in Brabant (VKB): 'Sociale Tweedeling in Brabant'.

Aanleiding

De provincie Noord-Brabant (PNB) en de Vereniging Brabantse Gemeenten (VBG) hebben afgesproken, om, gedurende de huidige bestuursperiode, jaarlijks een thema of onderwerp te kiezen waar zowel gemeenten als provincies mee van doen hebben. En vervolgens nader onderzoek naar de inhoud te verrichten in relatie tot bestuurskracht.

Na ['Ondertussen in het buitengebied'](#) en ['Themaonderzoek Energietransitie Noord Brabant'](#) kent het laatste onderzoek in deze bestuursperiode het onderwerp 'Sociale Tweedeling in Brabant'.

De in 2017 verschenen verkenning ['Mind the Gap'](#) van BrabantKennis vormde inhoudelijk de aanleiding om specifiek dit onderwerp te kiezen voor het themaonderzoek.

Bevoegdheid

De uitvoering van het onderzoek is een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten en is aangekondigd in de Onderzoeks- en Adviesagenda 2019.

Via deze Statenmededeling informeren wij uw Staten in het kader van uw controlerende rol.

Kernboodschappen

Datum

5 februari 2019

Documentnummer

GS: 4469888

PS: 4479500

1. Sociale tweedeling bleek in Brabant een relevant actueel maatschappelijk thema om aandacht aan te schenken

In de periode september 2018-januari 2019 is door het externe bureau Lysias een verkennend onderzoek uitgevoerd. De oorspronkelijke onderzoeksvraag was als volgt geformuleerd: een (grotendeels kwalitatief) onderzoek naar de vraag of Brabantse overheden (gemeenten en provincie) de (dreigende) sociale tweedeling in de maatschappij (h)erkennen en adresseren; welke instrumenten zij, vanuit de hun beschikbare en gewenste bestuurskracht, daarbij hebben ingezet of kunnen inzetten; teneinde deze sociale tweedeling in Brabant te verminderen, of te voorkomen dat deze versterkt wordt.

Het onderzoek is uitgevoerd onder auspiciën van een begeleidingscommissie die uit personen vanuit PNB en VBG was samengesteld. En heeft geresulteerd in meerdere inzichten en suggesties. De presentatie van de resultaten van het onderzoek is in de vorm van een magazine: “#Hoedan? Wat gemeenten en provincie kunnen doen in een Brabant van verschillen”.

In feite bewoog het onderzoek zich op deels onontgonnen terrein, waar bestuurlijke bewustwording nog niet altijd scherp op gericht blijkt. Dat valt af te leiden uit de constatering dat gemeenten en provincie het onderwerp nog niet volledig op het netvlies hebben. In twee derde van de bestuursakkoorden naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen, wordt de breedte van het vraagstuk nog nauwelijks benoemd. Maar is wel aandacht voor verschillende deelaspecten, terwijl een compleet en allesomvattend inzicht ontbreekt.

De relevantie van het vraagstuk voor gemeenten bleek tweeledig. De scheidslijnen in de samenleving hebben betekenis voor de samenleving zelf, omdat verdeeldheid kan leiden tot maatschappelijk conflict of uitsluiting. Tevens vormt het vraagstuk en de daaruit voortvloeiende verdeeldheid een uitdaging tot interactie tussen overheden en samenleving.

In feite wordt met dit onderzoek deels een bevestiging en verdieping gegeven van de eerder door BrabantKennis uitgebrachte studie “Mind the Gap”. En vanuit signalen van landelijke rapporten (WRR, ca) en vanuit ervaringen binnen onze eigen programma’s Sociale Veerkracht (lokale initiatieven) en Energietransitie (energiearmoede).

2. Het onderzoek laat zien dat ‘veeldeling’ een adequatere term is.

Belangrijke ontdekking tijdens het onderzoek is dat er eerder sprake blijkt te zijn van sociale veeldeling in plaats van tweedeling.

Allereerst laat de term ‘veeldeling’ zien dat er verschillende dimensies te onderscheiden zijn waarlangs ‘deling’ zichtbaar wordt: naast de sociaaleconomische scheidslijnen in de samenleving (werk, inkomen, opleiding)

zijn ook sociaal-culturele verschillen aanwezig en bijvoorbeeld demografische verschillen.

In de tweede plaats geeft de term 'veeldeling' aan dat het niet alleen gaat over tegenstellingen tussen de 'bovenste' laag van de bevolking en de 'onderste' laag van de bevolking. Daartussen zitten andere bevolkingsgroepen die minder expliciet genoemd worden in overheidsbeleid. Dat is relevant omdat er sterke signalen zijn dat juist ook bij de 'middengroepen' onbehagen ontstaat.

Er lijkt vanuit het onderzoek een brede erkenning te zijn dat sociale tweedeling een mogelijk maatschappelijke opgave in de komende tijd kan zijn.

3. Het onderzoek schetst diverse leerzame voorbeelden uit heel Brabant

Het onderzoek heeft duidelijk gemaakt dat er al op veel plaatsen in Brabant aandacht is voor vraagstukken die raken aan sociale tweedeling. En dat er nu al heel veel gebeurt om sociale tweedeling tegen te gaan: gemeenten doen al veel en ook de provincie speelt in verschillende voorbeelden een rol, zowel vanuit de eigen kerntaken als vanuit een stimulerende rol (bijvoorbeeld via Sociale Veerkracht en Energietransitie).

4. De rol van overheden kan versterkt worden

Tegelijkertijd is de overheid vaak niet initiatiefnemer of participant bij gevonden initiatieven. Duidelijk is geworden dat de inzet van overheden vraagt om meer integraliteit en om sterkere aansluiting bij de leefwereld van betrokkenen. Samenwerking van de overheid met meerdere partners in het maatschappelijke veld is eveneens noodzakelijk, maar vraagt om een andere rol van de overheid. Nieuwe vormen van contact met burgers in specifieke groepen, specifieke aanpak i.r.t. achterstanden en bestuurlijk leiderschap ter overbrugging van tegenstellingen in de samenleving, zijn in te zetten instrumenten.

5. Wij geven vervolg aan dit thema door samen met de VBG een voorstel daartoe te formuleren.

Het onderzoek daagt provincie en gemeenten uit tot actie: pak als overheid een aanjaagrol en ga met elkaar en binnen je eigen bestuur en organisatie het gesprek aan over sociale tweedeling.

Door de gekozen vorm (magazine) van presenteren van het onderzoek, worden de resultaten breed toegankelijk en kan daarmee het beoogde gesprek plaatsvinden.

De provincie gaat het gesprek aan met de VBG over hoe het onderwerp een vervolg kan krijgen binnen (bijeenkomsten van) de VBG.

Consequenties

Niet van toepassing.

Europese en internationale zaken

Niet van toepassing.

Datum

5 februari 2019

Documentnummer

GS: 4469888

PS: 4479500

Communicatie

Het onderzoek is in de vorm van een inspirerend magazine gepubliceerd: “#Hoedan? Wat gemeenten en provincie kunnen doen in een Brabant van verschillen”.

Het eerste exemplaar van dit magazine is op 13 februari 2019 uitgereikt aan de bestuurlijke opdrachtgevers Marieke Moorman (voorzitter VBG) en Anne-Marie Spierings (gedeputeerde), op het congres ter afronding van het provinciale programma VeerKrachtig Bestuur in Brabant.

Via de provinciale website en via de digitale terugkoppeling over het congres is het magazine breed publiekelijk gemaakt.

Vervolg

Na publicatie medio februari 2019, zullen wij met de VBG in gesprek gaan, over hoe het onderwerp een vervolg kan krijgen binnen (bijeenkomsten van) de VBG.

Bijlage

#Hoedan? Wat gemeenten en provincie kunnen doen in een Brabant van verschillen (5 februari 2019, magazine als resultaat van een onderzoek wat door Lysias is uitgevoerd)

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Programmamanager: de heer R.M.J. Peusens, (073) 681 20 31,
rpeusens@brabant.nl.

Opdrachtnemer: de heer J.W.H.M. Dankers, (073) 681 23 82,
jdankers@brabant.nl.

Datum

5 februari 2019

Documentnummer

GS: 4469888

PS: 4479500